Rapport vedrørende MARCUSSEN & REUTER-orglet, a. 1839, fra juni 2005 i Hjarnø kirke.

Orglet blev oprindeligt bygget til Lyngby Seminarium ved Grenaa. Seminariet indsatte orglet i Lyngby kirke. På grundlag af orgelbyggeriets leveringsliste er orglet leverance nr. 20.

Manual C-f^3

Principal 8 Fod	C-H kombineret med Gedackt 8 Fod, resten metal
Gedackt 8 Fod	C-h^1 af træ, resten metal
Fugara 4 Fod	C-f^3 af metal
Flageolet 2 Fod	C-f^3 af metal

Fast anhangspedal C-d^1

I foråret 1945 blev orglet opstillet i Finderup kirke ved Viborg, og i den forbindelse blev orglet istandsat og udstyret med en ny facade bestående af stumme zinkpiber (I 1971 belagt med tinfolie). Det vides ikke hvordan orglet oprindeligt har set ud [1]

I tilbudet på flytningen omtales udgift til bælgetræder, så det oprindelige bælgtrædeanlæg har stadig været i funktion på dette tidspunkt. I årene 1947-49 fremgår det af korrespondancen mellem Finderup kirke og orgelbyggeriet, at der er problemer med vindforsyningen. I brev af 13. juni 1949 bekræftes levering af blæser og "...samtidig med blæseren må leveres og opstilles en ny magasinbælg, da det nuværende bælganlæg ikke kan anvendes til luftregulering." Arbejdet blev udført i december 1949. I 1971 blev orglet istandsat af Marcussen & Søn, tilbud af 25.8.1970.
I 1997 blev orglet solgt til Grenaa kirke.

---

[1] I brev af 17. april 1944 skriver Marcussen & Søn v/ Sybrand Zachariassen til Sognepræst Sv. Ilving i Lyngby kirke vedrørende flytning af orglet til Finderup kirke: "...Derimod vil jeg foreslå at fjerne Jalousierne bagved Orglet og forsyne Orglet med en ny Bagklædning. Denne kan udføres af en stedlig snedker. Det ret store og lidet skønne Gehæng udenom Facaden kan maaske fjernes."

Orglet er nu istandsat i henhold til tilbud af 14. november 2005. I det følgende er anført notater fra orgelbyggernes restaureringsarbejde:

Vedrørende restaurering af orglet i Hjarnø kirke i sommeren 2007.

Undertegnede har været i den heldige situation at være udpeget til restaurering og genopbygning af orglet i Hjarnø kirke til dets oprindelige skikkelse, (Lyngby kirke v. Grenaa, Marcussen & Reuter, 1839). Arbejdet er udført med grundig teknisk/teoretisk bistand fra værkfører, intonatør og tegnestue.

Orgelhuset: Det ene hjørne ved pedalgennemføringer (trædepedaler til bælganlæg) var stærkt ormangrebet og dermed svækket, et nyt stykke er nu "iluset". Hul til trin var slidt til venstre og havde varierende mål, og nu er det udbedret, så pedalslidserne igen er ensartede. Orgelhuset er imprægneret mod ormangreb med Gori Aquaperm. Nederste indstukne dør bagpå manglede to hjørner, disse er nu "udlusede". En 6 mm krydsfinerplade fastgjort med skruer og søm, udgjorde øverste døre bagpå. Der er nu genetableret to nye fyldningsdøre, udført lig de øvrige døre i orglet, fire eksisterende hanhængsler i bagrammen er nu igen i brug, og dørene er beslået med matchende nye hunhængsler.
Mange huller i huset er lappet efter kanal og andre gennemføringer.

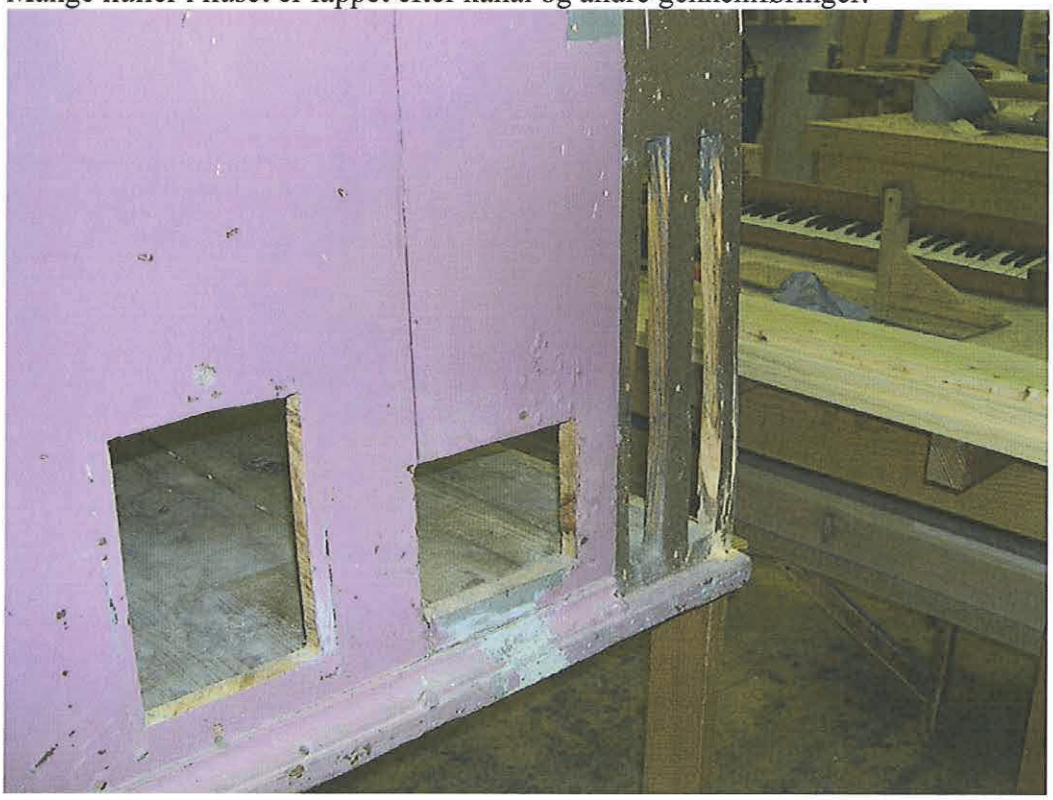

Der er fremstillet et nyt hængslet klaviaturdæksel med indbygget nodestol

og den gamle lås er repareret og gjort gangbar. Der er tildannet to "nye" nøgler af vores smed. Reservenøglen er af "nyere" dato, hovednøglen har et historisk udseende, der tidsmæssigt skønnes i overensstemmelse. I facaden er der fremstillet to døre med gitteråbninger, rammerne er udført med samme mål som dem i siden. Smeden har lavet to nye nøgleskilte, og hentet inspiration fra skiltet under manualet. Af udelukkende æstetiske hensyn, er der også påsat et skilt på højre låge. Orgelhuset er monteret med skjult anbragte og specialfremstillede hjul.

Vindladen:
Skind på hulfundament skiftet, fundament rettet og nye huller brændt med gloende jern

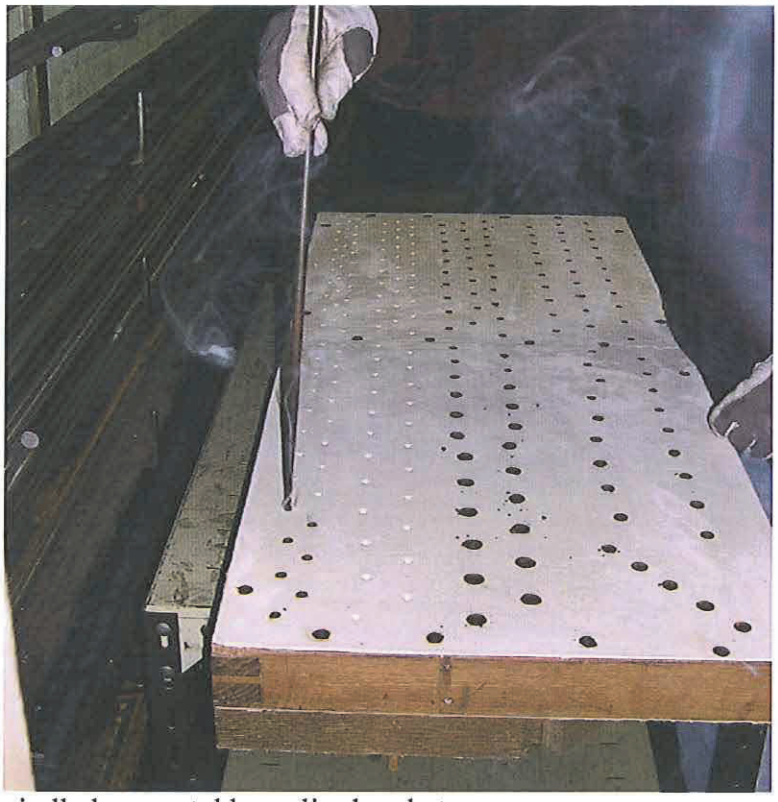

vindladen og stokke er limdrænket.

På fundamentet var der moderne skumringe, disse er nu fornyet på grund af luftsusen og stort lufttab. Dette er nu elimineret. Træsløjferne var i god stand, og blev nygrafitteret, sløjfestop var i kunststof og er udskiftet med tykt læder. På 19 ventiler er ventilskindet udskiftet, idet disse var utætte, alle ventilfjedre i fortinnet messing er udskiftet, idet de havde en meget anstrengt og forskellig gang. Ventilfjederbenene var meget dybt iboret i ventilerne, dette kan afstedkomme en tungere gang og en besværlig udtagning. Alle huller er nu proppede og hullerne har nu gængs dybde.

Registratur:
Vellebrædderne var proppede og nye nylonlejer isat i 1970. Nylonlejerne er fjernet og erstattet med pokkenholtlejer, sandsynligvis lig oprindelig udførelse. Registerknapperne er rensede, let pudsede og nymalede med sort blank lak. Slør i registret er nu fjernet.

Pumpeanordning:

Der er bygget en kasse med to kamre, kassen er indvendigt tapetseret med papir og hjørnerne belædret. Kassen er håndzinket og midterstykket gratet i siderne, i bunden er der indsugningsklapventiler, og i siderne er der afgangsventiler. Oven på begge kamre er der to rammer, på disse hænger der skind som tætningsmateriale, dette er limet på yderligere to små påsømmede rammer, skindet er grafitteret med tørgrafit. De store rammer er fastgjorte med "hjemmelavede" træbolte udført i hvidbøg. Stemplerne er ligeledes zinket sammen og indvendigt beklædt med papir og belædret med skind i hjørnerne. Stemplerne er grafiteret med flydende grafit og poleret helt glatte, for at minimere friktionen under aktivitet. Der er fremstillet hjemmelavede hjul i hvidbøg til snoretrækket, som forbinder pedal og stempel, akslerne i hjulene er 6 mm fosforbronze, og bunden af lejeskålen er pokkenholt. Stemplerne er styrede af små individuelt fremstillede drejede hvidbøgshjul med aksel i 6 mm. fosforbronze, disse kører i et spor i den bukkeanordning, som bærer stemplerne.

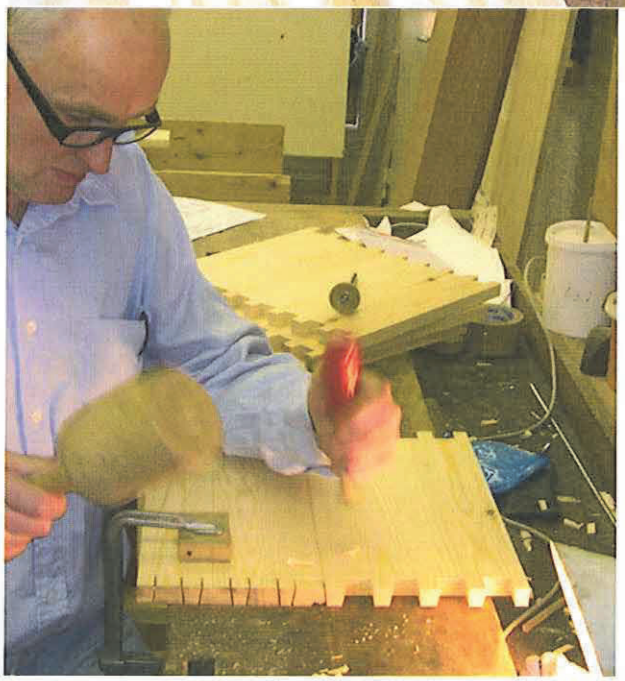

Blæserkassen:
er udført i harmoni med orglet med hensyn til profil på låg, samt ramme med fyldning. Der er leveret ny blæser. Til funktion sammen med blæser er der indbygget en ny reguleringsbælg i orgelhusets underdel.

Klaviaturet:
Tangenterne er egaliseret og gang er ensartet. Alle tangenter er rengjorte med sprit og styrestifterne er rensede. Under tangenterne er der lagt et lyddæmpende tykt lag hjorteskind, dog har det været nødvendigt yderligere at ilægge et lag kashmir.

Orgelbænk:
Orgelbænken var meget vakkelvorn og fuld af stabiliserende skruer. Den blev adskilt, og renset i samlinger, mange steder er skruerne erstattet med limede dyvler, der styrkemæssigt mange steder er stærkere når træet arbejder og igen er i æstetisk overensstemmelse. Sædet var revnet og revnen fyldt ud med spartelmasse, stykkerne er nu afrettet og limet til en enhed.

Pedalklaviatur:
Pedalklaviaturet er adskilt og alt kunststof fjernet. Ramme og tangenter er rengjorte med sæbe. Styrestifter er renset med ståluld. Alt kashmir er

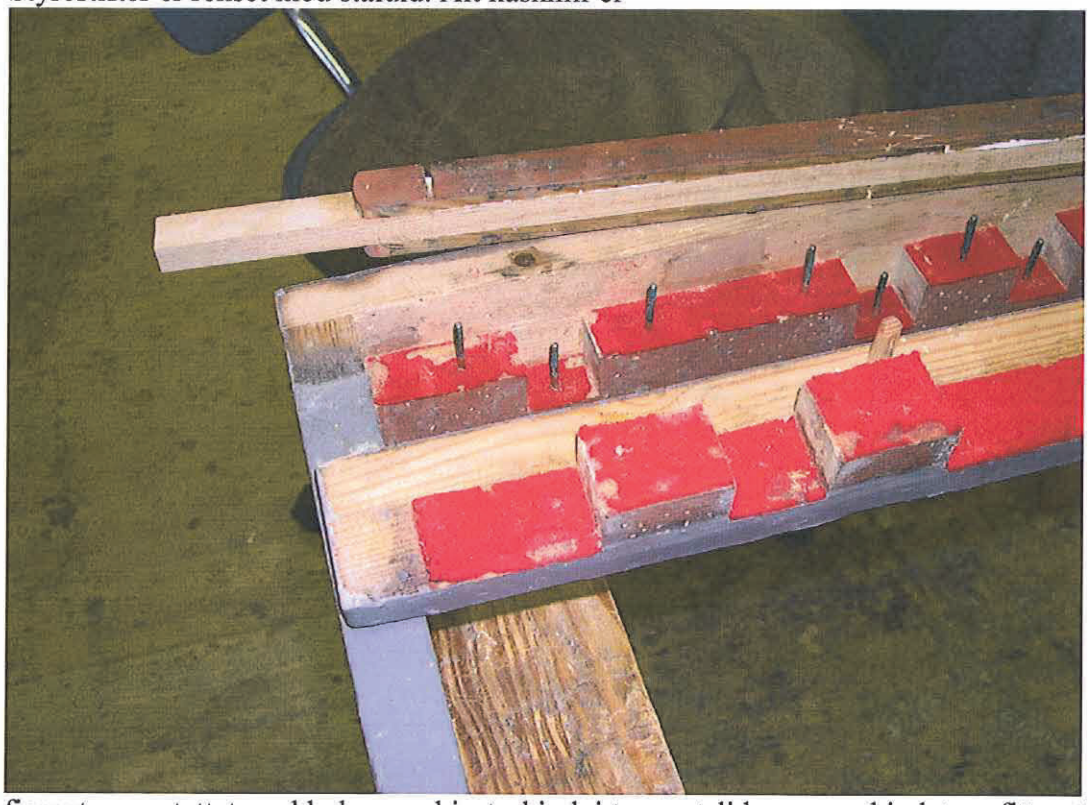

fjernet og erstattet med kalve- og hjorteskind, i tangentslidserne er skindet grafitteret med flydende grafit og derefter poleret for at nedsætte friktionen. Trykfjedrene er renset i benzin og reguleret til ensartet spænding. I alle fire hjørner er der pålimet en trekantliste for at stabilisere klaviaturet. En tangent repareret efter brud.

Venlig hilsen
orgelbygger Jens Zachariassen

Supplerende bemærkninger fra pibemager Preben Pedersen og intonatør Jens Christensen vedrørende pibeværk:
Metalpiber er efterset og udbedret efter behov med hensyn til udretning af buler, stemmegevind er gjort gangbare, samt rensning. Træpiber er efterset – de er i god stand, støbsler er gjort gangbare.
Intonation: Nogle piber i Fugara 4' bærer præg af at være skåret efter (opsnit forhøjet) i nyere tid (stadig blankt metal i snittet), piberne spillede dog udmærket.
Intonation udjævnet, der er ikke ændret ved kerneindstilling, åbnet/lukket pibefødder hvor nødvendigt, med henblik på at opnå egalitet.
Vindtryk: 60 mm
Tonehøjde: 430,43 hz. Ved 20 C°. Orglet er stemt ligesvævende.

MARCUSSEN & SØN, Orgelbyggeri A/S
12. november 2007